

28.8.2023

Vastaus Rainer Bystedtin valtuustoaloitteeseen (12.9.2022) ”Större frihet till självstyrande inom äldreomsorgen”

Valtuustoaloitteessaan Bystedt nostaa esille, että vanhuspalveluja ei huomioida optimaalisesti uudessa organisaatiossa. Kunnissa on aikaisemmin totuttu siihen, että yksikkötason esihenkilöillä on toiminnasta ollut kokonaisvastuu. Bystedt ehdottaa, että hyvinvointialue selvittää mahdollisuudet vanhuspalveluiden uudelleen organisointiin ja sen sijoittamismahdollisuutta oman jaoston alle.

Pohjanmaan hyvinvointialueen organisaatorakenteessa on huomioitu palveluiden järjestäminen ja tuotanto. Palveluiden järjestäminen muodostuu sekä oman että ostopalvelujen tuottamisesta, näiden seurannasta, arvioinnista kuten myös kehittämisestä. Palvelut järjestetään/tuotetaan väestön palvelutarpeiden pohjalta. Pohjanmaan hyvinvointialueen matriisiorganisaatioon siirtyminen on edellyttänyt uusia toimintamalleja ja uusia johtamisen käytäntöjä. Muutosprosessi on edelleen menossa.

Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan sektorijohtajat edustavat järjestäjänäkökulmaa. Toimialajohtajat vastaavat hyvinvointialueen palvelutuotannosta. Tuloyksikön vastuuhenkilö vastaa yksikkönsä toiminnasta, taloudesta ja palvelun toimivuudesta sekä yksikkönsä johtamisesta (hallintosääntö 44 §). Ikäihmisten palvelukokonaisuus muodostuu poikkihallinnollisesta toiminnasta, joka koskee useita palvelutuotannon aloja. Ikäihmisten palveluihin yhteydenotto ja palveluihin ohjautuminen tapahtuu pääosin asiakas- ja resurssikeskuksessa. Koti- ja asumispalvelut tuottavat erityisesti ikäihmisille kohdennettuja palveluita kuten esimerkiksi kotihoitoa, omaishoitoa, asumispalveluita. Nämä palvelut perustuvat palvelutarpeen arviointiin.

Kuntoutuksen toimiala tuottaa mm. kuntoutumista edistäviä palveluita kuten ikäihmisten kotikuntoutusta. Sairaalapalveluihin kuuluvilla yleislääketieteen osastoilla hoidetaan pääosin ikäihmisiä. Ikäihmiset käyttävät sosiaali- ja terveyskeskusten palveluita kuten muu aikuisväestö. Sosiaali- ja terveyskeskus sisältää muistisairauksiin liittyvät palvelut ja geriatrisen arviointikokonaisuuden kuten myös seniorineuvolan. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kokonaisuus, joka kohdentuu kaikkiin ikäryhmiin ja jonka yhteistyökuvioita ollaan rakentamassa hyvinvointialueen, kuntien, kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa.

Ikäihmisten näkökulmasta on tärkeää, että palveluihin on helppo ottaa yhteyttä, palvelut vastaavat tarpeisiin tarkoituksenmukaisesti ja kokonaisvaltaisesti sekä tarvittaessa monialaisesti. Tavoitteeseen vastaan kehittämällä palvelutuotannon poikkihallinnollista integraatiota, palvelu- ja hoitoketjuja sekä palveluihin ohjautumisen prosesseja.

Hyvinvointialueen poliittinen organisaatio perustuu jaostomalliin. Yksilöjaosto ja pelastustoimen jaostot kohdentuvat yksittäisiin toimialoihin, tehtäväkuvat ovat lainsäädännöllä määritellyt. Muiden jaostojen tehtävät ja vastuut kohdentuvat useampaan toimialaan, tehtävät liittyvät mm. hyvinvointialuetta koskeviin linjauksiin. Pohjanmaan hyvinvointialueen jaostojen ja lautakuntien määrä perustuu lainsäädännön vaatimaan vähimmäismäärään. Parlamentaarinen työryhmä totesi, kun se tarkasteli hallintosääntöä syksyllä 2022, että poliittisessa organisaatiossa ei tällä hetkellä tehdä muutoksia. Ennen uuden valtuuston toimikauden alkua, on ajankohtaista arvioida poliittisen organisaation tarkoituksenmukaisuutta (aloitetaan 1.6.2025) ja tunnistaa kehittämiskohteet. Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman 2023-2026 puitteissa on mahdollista pilotoida ikäihmisten palveluissa itseohjautuvia toimintamalleja.